

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології, перекладу і філософії

Курсова робота

Психолінгвістичний підхід до вивчення образу жінки в сучасній політиці (на матеріалі англійськомовного політичного дискурсу)

Беспалько Софії Олегівни
студентки групи МЛа 01-21
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри **Терехова Д.І.**

Національна шкала зараховано

Кількість балів 75

Оцінка ЄКТС C

Київ 2024

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
The Department of English Philology and Philosophy of Language

Course Paper

A psycholinguistic approach to the study of the image of women in modern politics (based on the material of English-language political discourse)

Sofia Bepalko

Group L1e 06-21

The Faculty of Germanic Philology and Translation

Full-Time Study

Speciality 035 Philology

Research Adviser

Assoc. Prof. **Diana Terekhova**

PhD (Linguistics)

Kyiv 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ПОЛІТИКА.....	6
1.1. Основні принципи і поняття психолінгвістичного підходу.....	6
1.2. Гендерна лінгвістика.....	6
1.3. Вплив мови на формування образу жінки в політиці	8
Висновки до Розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ПОЛІТИКА АНГЛОМОВНИХ КРАЇН ТА ПРОБЛЕМАТИКА ГЕНДЕРУ.....	11
2.1. Тенденції використання мовних засобів для побудови образу жінки-політика.....	11
2.2. Проблематика гендеру у світовому політичному дискурсі.....	15
Висновки до Розділу 2	17
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	18
SUMMARY	19
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	20

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання дослідження гендерних стереотипів набуває все більшої актуальності. Доволі довгий час було прийнято, що кращу керуючу практику можуть показати тільки чоловіки, оскільки жінки менше схильні до прийняття ризикованих рішень. Однак сучасні бізнес-практики показують протилежне. В сучасних умовах ведення бізнесу велика роль у його розбудові належить саме жінкам. Саме тому дослідження сучасного стану формування гендерних стереотипів у бізнесі та аналіз демократичних перетворень у цьому напрямі є досить актуальним та своєчасним.

Психолінгвістика – наука про впливи на нашу свідомість за допомогою мови. Вона взаємодіє з лінгвістикою, психологією, лексикографією та філософією. Під впливом психології виникли основні принципи психолінгвістики.

У сучасному світі не лише змагаються за владу та втілюють ідеологічні принципи, також формуються стереотипи та уявлення, які впливають на сприйняття політичних діячів. Для жінки-політика це особливо чутлива сфера, де гендерні стереотипи та соціокультурні очікування є під постійним наглядом. І психолінгвістичний підхід, який об'єднує мовознавство та психологію, стає ключовим для розуміння та оцінки образу жінки у сучасній політиці.

Із меншими повноваженнями та у менших за розмірами європейських монархіях правлять також жінки: у Данії та в Нідерландах. Жінки зараз обіймають президентські посади, зокрема, у Литві та Швейцарії.

Актуальність дослідження проявляється у зростаючому інтересі до гендерних поглядів політичного мовлення. Роль жінок у політиці викликає підвищену увагу, а також вплив на суспільство вимагає глибшого розуміння мовних механізмів, що формують образ жіночого політичного лідера. В політичному дискурсі використання психолінгвістичного аналізу дозволяє розкрити та дослідити способи, які впливають на формування образу жінки в політиці.

Мета цього дослідження - вивчення образу жінки в сучасній політиці за допомогою психолінгвістичного підходу на матеріалі англійськомовного політичного дискурсу. Ми плануємо визначити головні тенденції та особливості, які формують образ жінки-політика за допомогою аналізу мовних засобів та стратегій, які використовуються у політичних виступах та комунікаціях. Значущість цього дослідження полягає в удосконаленні політичної комунікації.

Завдання для досягнення мети дослідження є такими:

-зібрати та систематизувати англійськомовний політичний дискурс, що стосується жінки-політика;

-використати способи психолінгвістичного аналізу для виявлення мовних засобів, що формують образ жінки у політиці;

-проаналізувати вплив мовних засобів на створення жіночого образу в політиці;

-знайти основні тенденції та шаблони використання мови, що будують образ жінки-політика;

-проаналізувати можливі наслідки побудови образу жінки-політика через призму психолінгвістики;

-зробити висновки про ефективність та об'єктивність психолінгвістичного підходу до вивчення образу жінки-політика.

Об'єкт дослідження – це мовні матеріали, які становлять політичний дискурс.

Предметом є мовні засоби та стратегії, що використовуються для створення образу жінки у політиці.

Методика дослідження поєднує використання різноманітних методів, таких як: аналіз текстів, стилістичний аналіз і так далі. І це дозволяє отримати об'єктивні результати та систематизувати отримані дані.

Структура роботи складається зі вступу, двох частин, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ПОЛІТИКА

1.1. Основні принципи і поняття психолінгвістичного підходу

У цьому розділі ми зосередилися на вивченні мови і комунікації у психолінгвістиці, яким чином використання мовних засобів впливає на образ жінки в політиці. Також розглянуто концепції та ідеї психолінгвістики, що допомагають аналізувати образ жінки в політичному дискурсі, визначено їх застосування в контексті сучасності.

Психолінгвістика – це науковий напрям, що зародився на перетині двох наук – психології й лінгвістики (мовознавства) – з метою вивчення мовленнєвої діяльності людини (дитини), починаючи з етапу породження мовленнєвого висловлювання (мовлення) і закінчуючи результатом – фактом сприймання мовленнєвої продукції.

У науковій літературі існує кілька визначень психолінгвістики. Одне з них в 1954 р. запропонував психолог Чарльз Осгуд: “Психолінгвістика – це наука, яка вивчає процеси кодування й декодування мовленнєвого повідомлення”. У психолінгвістиці процеси мовлення співвідносяться не з системою мови, а із психікою людини. І з таким підходом предметом психолінгвістики є процес породження і сприйняття мовлення у зіставленні із психічним та фізіологічним станом учасників комунікації.

У психолінгвістиці концепція мовленнєвих знаків має велике значення, бо вона вказує на те, що кожне висловлювання не лише передає інформацію, але і виражає волю та наміри спікера. У досягненні різних політичних цілей у політичному дискурсі є мовленнєві акти. Вони можуть бути використані для формувань уявлення щодо образу жінки в політиці.

1.2. Гендерна лінгвістика

Гендерна лінгвістика займається дослідженням між мовою та гендерною ідентичністю. Вона аналізує, як мовні конструкції, значення слів і форм комунікації відображають та зміцнюють різні гендерні ролі у суспільстві. У

політичній сфері це означає вивчення того, як мовні стратегії та структури впливають на сприйняття жінок у політиці.

Так от, гендерні дослідження у лінгвістиці мають давню історію, що бере початок із античних часів. І вже тоді почали бачити різницю між статевим визначенням (sexus) та граматичним родом (gender). Категорія роду (genus) розглядалася як зв'язок із реальністю, де люди мали різні статі. Хоча природа гендера залишається досі науково невизначеною. Мовознавці це пов'язують із її моделями, які чітко пояснюють проблеми гендеру у мові або розмежовують його призначення.

Дослідження говорять, що у науковій літературі переважно використовують терміни, які походять від «гендер», наприклад: гендерологія, гендеристи, гендерні дослідження, гендерні аспекти і так далі. Також досить часто вживають поняття стать та гендер. І тільки з контексту можна зрозуміти, коли це вказує на біологічні аспекти або соціальні.

Гендерні дослідження базуються на принципі міждисциплінарності, що реалізується на рівні дослідження конкретних проблем і на рівні аргументованості гендерних аспектів суспільного розвитку загалом. Нині сучасні спостереження проводяться у таких галузях, як: політологія, демографія, економіка, історія, соціологія, психологія, етнографія, культурологія, філологія, соціолінгвістика та антропологія. Перші вчені, які запропонували класифікувати статеві ролі, – це філософи. Отже, проблема гендерних спостережень є міждисциплінарною. Карл Юнг відносив поняття мужності та жіночості до міфологічного мислення, де вони представляли два різних аспекти – Анімуса та Аніма:

- Чоловік має бути сильним, раціональним, мужнім, цілеспрямованим, незалежним, активним. Також він має бути готовим до конкуренції, критично налаштованим та проявляти терпіння.

- Жінка має бути терплячою, ніколи не повинна сердитися або хоча б не показувати цього, завжди погоджуватися, надавати підтримку, бути слабкою,

пасивною, поступливою, тактовною, ніжною, чуйною, турботливою, схильною до співпраці.

Протягом тривалого часу тема взаємозв'язку гендера та мови у лінгвістиці не обговорювалася, ніякі дослідження не проводилися, а були лише окремі описи відмінностей у мовленні жінки та чоловіка у деяких мовах Карибського архіпелагу. Мандрівники виявили первісні мови Африки і Америки XII-XIII століттях, що мали і чоловічий, і жіночий варіанти. Але частіше всього жіноче мовлення розрізняли, як порушення норми чоловічої мови.

На початку XX століття у лінгвістиці виникла нагальна тема мови та статі. І цьому сприяли певні обставини. По-перше, ця проблема зацікавила О.Єсперсена, Е.Сепіра, Ф.Маутнера, хоча на той час ще не було сформовано окремого напрямку у цій галузі. По-друге, лінгвістичний опис набував першочергового соціального плану, де мова поєднується із суспільством та людиною. Досвід, у якому вивчаються відмінності у мовленні між жінками та чоловіками, почав застосовуватися до «цивілізованих» європейських мов, як англійська, німецька та французька.

1.3. Вплив мови на формування образу жінки в політиці

Мовні засоби та лексика

У мовленні жінок-політиків часто використовуються прикметники та епітети, які описують їх зовнішність. Наприклад, часто вживаються такі слова як: приваблива, сексуальна, елегантна, стильна. І ці слова можуть вживатися як у позитивному, так і негативному значенні, але це залежить від контексту та інтонації.

У політичному дискурсі використання конкретних термінів та слів може впливати на уявлення про жінок-політиків, відображаючи гендерні стереотипи та уявлення про жіночі ролі у суспільстві. Наприклад, такі слова як: компетентна, сильна, слабка, емоційна, ефективна, невпевнена – можуть

впливати на сприйняття жінки у політиці, її здібностей, характеру та ефективності у виконанні роботи.

У політичному англомовному дискурсі можна побачити використання особливої лексики та граматики. Наприклад, можуть вживатися форми, такі як: "Ms." замість "Mrs." або "Miss", частіше вживання імені замість прізвища, або форма дієслова із закінченням "-ing" замість "-ed" для того, щоб описати дії жінок-політиків, що сприймаються як більш "емоційні" або "жіночні".

Саме активне вживання фразеологізмів використовується у політичному дискурсі. Вони є одним із найвагоміших засобів виразності. Дослідження вживання фразеологічних одиниць у політичних промовах здійснюється за допомогою аналізу причин та способів вживання фразеологізмів у політичному дискурсі. Зокрема, у промовах жінок та чоловіків, статтях у журналах чи газетах, що мають політичний характер.

Фразеологічні одиниці та їх вживання постійно ставали об'єктом лінгвістичних досліджень. Але вживання фразеологізмів та способи вживання на даний момент мало вивчені. Причини вибору фразеологічних одиниць для вживання їх у промовах можуть бути різними в залежності від ступеня бажаного впливу, який автор хоче здійснити на аудиторію. Політичний дискурс – це зв'язний текст, що виникає через те, що є політичні обставини та взаємодії із соціологічними, прагматичними, психологічними та іншими факторами.

Фразеологізми у політичному дискурсі використовуються у різних жанрах, як промова політика, політичний документ, інавгураційне звернення президента, звіти уряду у парламенті, затвердження та обговорення бюджету. У фразеологізмів є певні властивості, що є важливими для політичного дискурсу та мас медіа: виразність, влучність, емоційна забарвленість. Вони приречені на їх використання, адже фразеологізми є загально зрозумілими. Усе сказане вище сприяє тому, що в американській пресі все частіше з'являються спічі політиків, які насичені фразеологізмами. Використання нових форм в англійській мові відповідає новим тенденціям до функціональних змін і це дозволяє ефективніше впливати на свідомість адресата чи соціума. Нові форми

викликають цікавість у слухачів, а це також виявляє бажання стати прихильником автора політичного спіча.

Висновки до 1 розділу

Підводячи підсумки щодо спостережень гендерної лінгвістики та психолінгвістики можна зрозуміти, що мовленнєва активність людини відображає складні психолінгвістичні аспекти та соціокультурні, зокрема гендерні ролі і стереотипи. У політичному контексті використання різних мовних засобів має досить великий вплив у формуванні образу жінок-політиків. Також виявлено, що певні мовні конструкції і терміни можуть посилювати або підтримувати гендерні стереотипи, а ще це може відобразити, як сприймають жінку-лідера у політиці. Врахувавши всі ці фактори, важливо усвідомити вплив мови на формування уявлень про гендерні ролі та підтримку використання мовних засобів, що сприяють рівності та більш лояльному ставленню до жінок у політиці та у суспільстві.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ-ПОЛІТИКА АНГЛОМОВНИХ КРАЇН ТА ПРОБЛЕМАТИКА ГЕНДЕРУ

2.1. Тенденції використання мовних засобів для побудови образу жінки-політика

У політиці вербальний спосіб спілкування є досить важливим, адже ці засоби не тільки передають інформацію, але і впливають на почуття, переконання, емоції слухачів. Одним із найефективніших способів є метафора. І це дозволяє абстрагуватися від прямого значення, щоб висвітлювати серйозні теми, але більш зрозумілим способом, шляхом порівнянь. Чесно кажучи, метафора здатна ефективно передавати певні смисли. Наприклад:

- 1) привернути увагу слухача, бо метафора це «порушення логічного порядку в мові»;
- 2) використання метафори дає змогу не тільки описати факти, а також надає оцінковий відтінок, адже процес метафоризації передбачає формування оцінних смислів;
- 3) формувати «необхідне» ставлення до дійсності.

Вивчаючи політичний дискурс, можна зрозуміти, що роль метафори виходить на перший план, бо це наче живий організм, що має властивості, мінливість та спадковість, а також він взаємодіє із навколишнім середовищем. Дослідники доводять, що ми постійно використовуємо метафори у своєму мовленні, хоча і не помічаємо цього. У політичній комунікації потрібно звернути увагу на вплив гендеру на мовлення спікера. Чоловіче та жіноче мовлення має свою особливість, відмінні або подібні риси. Мова не лише виражає культурні уявлення про гендер, але й ідентичність гендеру. Те, як ми спілкуємось виражає нас як жінку, або як чоловіка. А загалом ми творці нашого гендеру через розмову.

Гендерно-маркові одиниці відіграють провідну роль у сприйнятті жіночої або чоловічої свідомості. Гендерно-маркові одиниці – це одиниці, які відображають відмінності жіночої та чоловічої свідомості, визначені гендерними характеристиками. Використання вербальних засобів – це

ефективна комунікативна стратегія, що дозволяє маніпулювати для того, щоб досягти певного комунікативного ефекту.

Концептуальна метафора – це одна із найвпливовіших гендерних одиниць. І вона одна із найсильніших способів інтерпретації політичних процесів та впливу на аудиторію. Жінки-політики та чоловіки-політики у своїх промовах майже завжди використовують метафори. І тому цілком логічним є вивчення особливостей вжитку метафор у їх мовленні. У промовах жінок-політиків спостережено такі метафори:

(1) «...the ads are finally off the air...» .

(2) «...create an umbrella of deterrence...» .

(3) «...focus at creating a political coalition with the courage to stand up and change the immigration system» .

(4) And there is no doubt that getting to that future will be difficult and will require every single tool in our toolkit .

Проведений аналіз дає розуміння, що жінки метафоризують окремі лексичні одиниці. Жінки-політики майже в однаковій кількості вживають іменникові та дієслівні (to create an umbrella of deterrence) метафори.

Отже, роль гендеру досить вагома у політичному дискурсі. Гендерна маркованість є як і в чоловічих так і жіночих промовах. Політичний дискурс із гендерним маркером має свою концептуальну домінанту, пов'язану з психологічними особливостями гендеру, насамперед впевненості в досягненні позитивних результатів у політичних змаганнях і з метою закріплення домінувальних позицій під час розв'язання актуальних політичних завдань. Для чоловіків характерні: рішучість, активність, прагнення до змагань та досягнень, а от для жінки-політика – це комфортність, нерішучість, залежність. А ще в жінок мовну поведінку вважають більш «гумманою».

Дослідники вважають, що це проявляється тому, що жінки більш емоційно розповідають та ухиляються від прямої відповіді на запитання. І жінки більше користуються ввічливими формами, книжковою лексикою, ніж чоловіки. Мову чоловіків можна назвати «компактною». У змішаній

комунікації чоловіки більш «відкриті», аніж жінки. Як відомо, жінки більше метафоризують своє мовлення, ніж чоловіки. Тому й у промові жінок-лідерів метафори допомагають вплинути та актуальний стан речей.

Проаналізувавши промови відомої американської жінки-політика США Гіларі Клінтон, ми виявили такі особливості вживання концептуальної метафори:

1. Основний концепт, який використовує у своїх промовах Г. Клінтон, є WOMEN'S FATE. Американська леді часто висловлює обурення щодо місця жінок у суспільстві та їх не легке становище.

Наприклад: (Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, 46)

(5) Women have always been the primary victims of war .

(6) I believe that the rights of women and girls is the unfinished business of the 21st century .

(7) Women are the largest untapped reservoir of talent in the world .

Гіларі Клінтон вживає *victims of war* для позначення статусу жінок, які стали жертвами війни та втратили своїх близьких, дітей, чоловіків, батьків та вимушені пройти через тяжкі переживання. Вона говорить також про те, що права жінок та дівчат мають бути на рівні із правами чоловіків та хлопців.

2. Один із образів, які використовує Г. Клінтон у своїх промовах, – це будинок, що належить до групи метафор зі сфери будівництва, наприклад:

(8) «economic ruin», «four pillars», «to build a new partnership», «to build strong institutions», «we are building on the progress», «a global economic architecture». Суспільні реалії та процеси метафорично представлені як будівництво й ремонтні роботи.

У наступному прикладі:

(9) I ran for President to renew the promise of America. To rebuild the middle class ...To restore America's standing in the world; a first step to repairing our alliances around the world використання вказаної метафоричної моделі цілком

виправдане, оскільки ця понятійна сфера має асоціативний та емоційний потенціали. Г. Клінтон уживає її з метою збудувати нову державу.

(10) In the late 1990s, this country was emerging out of years of war and economic ruin . У наведеному прикладі (10) автор використовує метафору economic ruin, що має значення «занепад в економічній сфері», період застою та стагнації в економіці держави. Застосовуючи досить сильне за емоційним впливом слово «руїна», Біллі Клінтон створює враження критичності ситуації, висловлюючи думку, що економічна система перебуває в кризі. А поєднання виразу зі словом war передає реципієнту всю повноту критичної ситуації та занедбаного стану. У цьому контексті лексему war ужито в значенні конфлікту, гострого непорозуміння, суперечності. Використання лексеми створює ефект напруження та додає змістової вагомості й серйозності повідомленню.

3. Г. Клінтон використовує й концептуальну метафору TIME IS MONEY, яка лежить в основі уподібнення часу грошам, що уможлиблюється завдяки використанню одиниць лексико-семантичного поля MONEY, наприклад:

(11) In the next 10 years, we need to be smart and systematic about where we invest time and energy. В цій фразі категорію часу розглянуто як цінний і необхідний ресурс, що вимагає бережливого ставлення. Економне використання часу дозволяє його зберігати. І навпаки, коли зайве витрачання часу дорівнює марнотратству та незаконним володінням грошима. Наприклад:

(12) We're living on borrowed time and borrowed money.

(13) We don't have a moment to spare.

Образність та метафоричність висловлювань Біллі Клінтон створюють приятельську атмосферу та допомагають аудиторії осмислити серйозні теми, зрозуміти глобальні процеси простою мовою. Адже саме її використання апелює не лише до логіки, але й до емоцій та відчуттів слухачів, що робить підхід досить ефективним у політиці.

2.2. Проблематика гендеру у світовому політичному дискурсі

Як ми вже з'ясували, політичний дискурс – дуже широке поняття, яке певною мірою визначає людську свідомість. Політичний дискурс вивчають такі

науки, як лінгвістика, психологія, соціологія, філософія, економіка, політологія та інші. Такий інтерес привів до появи політичної лінгвістики. Багато лінгвістів займалися цим питанням в останні десятиліття. Зокрема це І. С. Бутова (Бутова, 2010, с. 5), Д. М. Калищук (Варікаш, 2008, с. 7), Р.В. Поворознюк (Варікаш, 2003, с. 5). Багато наукових праць було написано на тему дискурсу. Багато з них мають унікальний теоретико-методологічний підхід.

У політичному дискурсі дуже важливо розрізняти поняття стать та гендер, бо вони диференціюють індивідів за фізіологічними та психологічними характеристиками. Поняття стать можна визначити як комплекс біологічних характеристик особистості, тим часом гендер – це соціо-психолінгвістичні характеристики людини.

Через мовні засоби, політичний дискурс використовується для активного формування гендерних уявлень. І він не тільки відображає гендерні стереотипи, які міцно зафіксовані у суспільстві та культурі, але й підсилює їх прагматичною спрямованістю на адресата. Цей аспект політичного дискурсу активно вивчається у лінгвістиці, що дозволяє аналізувати вербальну стратегію політика на основі мовних засобів і силі їхнього впливу.

Спостереження за комунікативною поведінкою жінок та чоловіків у гетерогамних та моногамних групах дозволили виявити різні гендерні стратегії та тактики, що відображають їхні особливості у комунікативних процесах. Більшість жінок надає перевагу співробітництву у мові, в той час як більшість чоловіків – до конкуренції. Відповідно кожен з них використовує специфічні способи комунікації: жінки, дотримуються почерговості мовлення, чоловіки, навпаки – до самоствердження, домінування.

На даний момент, у сучасному суспільстві, відбуваються зміни гендерних моделей та переосмислення чоловічих і жіночих цінностей: політику постійно слід аналізувати ситуацію та розуміти свою аудиторію. Це дуже важливо, оскільки аудиторія виступає важливим посередником певних міфів, які є у людській підсвідомості. Адже саме правильне використання гендерних аспектів у політичному діалозі, а також здатність до створення правильного іміджу та

залучення нових слухачів, відіграють важливу роль у реалізації політичних цілей та сприяють успішному спілкуванню із суспільством.

Які ж головні відмінності у поведінці та комунікації жінок-політиків та чоловіків-політиків? Фемінний (жіночий) стиль спілкування відрізняється від маскулінного (чоловічого) використанням висхідних тонів та коротших синтагм. Чоловіки використовують менш категоричні висловлювання, проявляють більшу непокору у невербальній комунікації та дотримуються норм мови. У суспільстві є стереотипом те, що у чоловіків образ мисливця, господаря, вірного товариша. А от жіночу поведінку вважають більш гуманною.

Чоловіки часто мають бажання домінувати та виходити переможцем. Для цього вони використовують модель конфронтації та показують свої переваги. А от жінки, як правило, уникають приниження опонента та зосереджуються на спільності в спілкуванні. Цим жінки роблять більш гармонійну атмосферу, ніж чоловіки, які частіше зорієнтовані на досягнення мети.

Жіночий стиль мовлення включає в себе використання особистого досвіду, співпереживання з аудиторією, партнерське спілкування. У своїх виступах жінки часто звертають увагу на соціальні теми: захист дітей, охорона здоров'я, права жінок, дбайливе ставлення до навколишнього середовища. Але деякі дослідники вказують, що жіночі політичні діячі можуть використовувати різноманітні гендерні стилі в своїх виступах, включаючи ті, які є характерними для чоловіків з незначною часткою індивідуальних гендерних відмінностей або ж повною їх відсутністю.

Стиль мовлення чоловіків та жінок відрізняються одне від одного тим, що чоловіки більше використовують стриманий підхід, обираючи слова уважно, зокрема іменники та прикметники. У жінок мовлення вишукане, також вони використовують експресивну лексику. Взагалі можна сказати, що чоловіки та жінки використовують два різних стилі під час висловлювання.

Гендерні стереотипи відображають наше уявлення про традиційні гендерні ролі та суспільні очікування щодо поведінки жінок та чоловіків, а також професійні можливості та обмеження для них.

Взагалі, у політичному дискурсі історично домінують чоловіки, і їхні промови відповідають стандартам традиційної політичної мови. Згідно з американськими дослідниками, фемінний стиль часто базується на класичній моделі публічної промови і є незалежним та оригінальним. Варто зазначити, що у маскулінному політичному дискурсі проявляється в дедукції та аргументації, де політик використовує приклади після власних міркувань. Чоловіки надають перевагу фактам, що стверджуються об'єктивними джерелами, і використовують ці факти, як приклади, які не пов'язані із особистим досвідом аудиторії чи оратора.

Висновки до 2 розділу

Аналіз політичного дискурсу та використання метафор в ньому, особливо в контексті гендерних ролей, підкреслює важливість вербальної комунікації та її впливу на аудиторію. Метафори виявляються потужним інструментом формування уявлень та переконань, а також визначення гендерної ідентичності у політичному середовищі. Вивчення особливостей метафоричного мовлення політиків, які мають різні гендерні характеристики, дозволяє краще розуміти динаміку політичного дискурсу та виявляти способи впливу на суспільне мислення через мовленнєві засоби. У висновку, дослідження політичного дискурсу з гендерної перспективи виявляє важливість розуміння взаємозв'язку між мовними засобами та соціальними уявленнями про стать. Політичний діалог відображає та підсилює гендерні стереотипи, що має значний вплив на сприйняття політичних лідерів та розуміння політичних процесів. Розрізнення між чоловічим та жіночим стилями комунікації, а також розуміння їхніх особливостей у формуванні політичного простору, дозволяє краще розуміти динаміку політичного життя і сприяє побудові більш ефективного спілкування з громадськістю.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, гендерні ролі та комунікативні стратегії у політичному дискурсі:

Дослідження показують, що гендерні стереотипи та очікування впливають на способи спілкування політиків. Чоловіки та жінки часто використовують різні комунікативні стратегії: чоловіки більш схильні до конфронтації та домінування, тоді як жінки акцентують на гармонії та спільності. Розуміння цих різниць може сприяти покращенню комунікації та ефективності політичного діалогу.

Ефективність комунікаційних стратегій:

Важливим є ефективність використання різних мовних стилів у політичній комунікації. Фемінний стиль, спрямований на спільність та соціальні теми, може бути особливо ефективним для досягнення певних політичних цілей та залучення аудиторії. Аналіз та розвиток цих стратегій допоможе політикам досягати кращих результатів у спілкуванні з громадськістю.

Виклики гендерного визначення:

Усвідомлення гендерних стереотипів та очікувань щодо поведінки політиків є ключовим для покращення комунікації. Аналіз та урахування цих відмінностей дозволяє уникати негативного сприйняття та підвищує ефективність взаєморозуміння між політиками та громадськістю.

Індивідуальний підхід та зміна гендерних уявлень:

Кожен політик має свій унікальний стиль мовлення, який може базуватися на різних гендерних та комунікативних стратегіях. Розуміння та використання цих стратегій залежить від змінюючих гендерних уявлень у суспільстві. Індивідуальний підхід та відкритість до нових гендерних моделей можуть сприяти більш ефективному спілкуванню та розумінню в політичному дискурсі.

SUMMARY

The course work examines the issue of forming the image of a woman politician in political discourse from the point of view of psycholinguistics. The basic principles of the psycholinguistic approach to image construction and the influence of language on the idea of a woman politician are investigated. The key concepts of gender linguistics and their role in creating stereotypes and ideas about gender roles in the political environment are also considered.

The paper analyzes the perceptions of women politicians in English-speaking countries, paying attention to the trends and characteristics of the use of language to form the image of a woman politician. The article also examines the issue of gender in the global political discourse and its impact on the perception of women's political roles.

The main conclusions from the course work are also highlighted and the key aspects that should be taken into account in further research in this area are identified.

Key words: image of a woman politician, psycholinguistics, gender linguistics, political discourse, ideas about gender.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Варікаш М. (2008). Гендерний дискурс: семіотичні аспекти. Слово і час. Київ, № 7. С. 83-89.
2. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”. № 2., Т. 3. 2021
3. Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За заг. ред. Л.О.Калмикової. К.: Переяслав-Хмельницький педагогічний інститут, в-во “Фенікс”, 2008. – 245 с
4. Капуста О. (2019) Особливості гендерного дискурсу в змі та їх виховний вплив на старшокласників студентського наукового товариства (с.114).
5. Когнітивна лінгвістика [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. - Електрон. текст. дані. - Луцьк, 2020. - 76 назв.
6. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021 № 52 том 1
7. Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова (119-120,123 ст)
8. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки 46
9. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Випуск 1 (37) 2017 УДК 811.111:81'42 Ерліхман А., Дубіна О. Концептуальна метафора у промовах Гіллари Клінтон;
10. Сосюр де Ф. Курс загальної лінгвістики. – К., 1998. – 324 с.
11. Фразеологічні одиниці у політичних спічах Доп. - Пугачова К., студ. гр. ПР -73, Медвідь О.М., канд. філол. наук, доцент
12. Чуєшкова О. Термінологія гендерної лінгвістики як система / Оксана Чуєшкова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2018. – № 890. – С. 81–84.

13. Чухим Н. Гендер та гендерні дослідження в ХХ ст. // "Г". - 2000. №17. - С. 22 - 30.
14. Ярош О. Жіноче обличчя політики // Політика і час. - 2001. - №2. - С. 58 - 65.
15. ENGLISH SPEECH | HILLARY CLINTON: Commencement Speech (English Subtitles) (youtube.com)
16. Clinton, H. (1998). The First Ladies' Conference on Domestic Violence in San Salvador, El Salvador. The White house. (2016, December, 30). [in English].
17. First Lady Hillary Rodham Clinton's Remarks to the Fourth Women's Conference in Beijing, China (youtube.com)
18. Hillary Clinton accepted the nomination for the candidate for the Democratic party on Thursday at the 2016 Democratic National Convention. Full text: Hillary Clinton's DNC speech - POLITICO
19. Hillary Clinton's Wall St speeches published by Wikileaks Full text: Hillary Clinton's DNC speech - POLITICO
20. Hillary Clinton's Women's Rights Are Human Rights HillaryClintonWomensRightsareHumanRightsExcerpts.pdf (academyatthelakes.org)
21. The Office of Hillary Rodham Clinton About - The Office of Hillary Rodham Clinton (hillaryclinton.com)